

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Spanija se veseli in praznuje rojstvo republike

Stavljeni kralj Alfonso dospel v Marseilles na križarki "Principe Alfonso." Kraljica Viktorija, njeni dve hčeri in trije principi v Parizu.—Špansko delavstvo se zaveda pomena pridobljene svobode in rabi svoj razum, da prepreči izgredo.—Španski poslanik v Washingtonu resigniral

LONDON, 16. apr. — Preki bil danes oklican v Seville, so se v mestu pojavili izgreli govore poročila iz Španije. Tri spopadi med komunisti republikani in Balboa so rezultirali v pozivu za vojaške čede se potlačiti nemire, dostavoporočilo. V Seville se nadaljuje večeraj. V spopadih med komunisti in republikanci je bila ena oseba, petnajst policajev in civilistov pa je bilo ranjeno.

MARSEILLES, FRANCIJA, apr. — Križarka "Principe Alfonso" je dospela danes zjutraj stavljenim kraljem v Marseilles in se zadržala v bližini stanja. Mnenje prevladuje, da bo Alfonso pridružil kraljici Viktoriji, ki je danes s svojimi petimi otroci prispela v Pariz. Koder bodo nadaljevali pot na Anglijo.

MADRID, 16. apr. — Prvič v zgodovini je prešla Španija v roke prostega ljudstva, ki ni imelo nobene druge odgovornosti kot davke, trdo delati in ujeti v vojnah za interese rojalistične familije. Policija, vojaštvo in civilna policija so si vzeli počitek za teden in prepustili vasi, trge in mesta samim sebi, da so lahko prostovoljno proslavljali zmago nad dioncem, ki se je moral umakati iz dežele. Tudi drugi se veselijo, ker imajo besedo v vladi republike, toda preprosto ljudstvo je najbolj vzradoščeno in in največ zabave. Mnogiče prajo revolucionarne pesmi po zah in navdušenem praznovanju.

Umetne figure in slike kralja generalov sežigajo in obešajo. Španske grbe trgajo raz javno poslopji in podirajo rojalistični spomeniki. Vse se raduje v nem razpoloženju. Ljudstvo zna ceniti pridobljeno svobodo in je ne zlorablja. Ena slučajna krovitja sta se spopadla v Barceloni, kjer so se spopadli komunisti in republikanci, v Seville, kjer so nastali nemiri in vjetniški. V Seville so jeli zahtevati od stražnikov, se jih izpusti na svobodo, ker nli malo prej izpušeni politični jetniški. V Bilboau je mala grupa komunistov napadla soliste.

Kraljica Viktorija je zapustila svojimi petimi otroci Madrid zjutraj, nji pa je sledila kotakracija in rojalistični general, ki zapuščajo republiko z njenimi problemi, ki jih ni malo. Največji problem pred novo vlado je stališče odstopivšega kralja, ki je zapustil Španijo z izjavanjem na ustnicah in s grožbo, da se bo povrnil. Drugi problem je Katalonija, kjer je prvo navdušenje pričelo legati. Jasno je, da ima Franco Macia, voditelj separatistične Katalonije, ambicije, ki so v konfliktu z željami vlade v Madridu. Kot ugovor na poskus vlade v Madridu, ki namerava imenovati civilista za guvernerja Katalonije, je general Macia poslal osebnega odposlanca z aeroplanom, da se ubližajo sporne zadeve in provizoričnim predsednikom Alacado Zamoram.

Kraljica, njena družina, dvorane dame in aristokracija, so preveliki zadnji noč v kraljevski palači in velikem strahu. Spati niso mogli radi vzklikov in vpitja množice, ki se je celo noč zbirala pred palačo. Slovo od slave in sijaja je bilo težko. Jokala je kraljica in jokale so dvorne dame. Da se izogne velikanski množici, je bila kraljevska rodbina na tihem odpeljana v Escorial, kjer se nahaja grobnica španskih kraljev. Tam jo je čakalo ducat plemičev, ki se poslovo od nje. Med njimi sta bila admiral Aznar in grof Romanones kot predstavnika zadnje rojalistične vlade. Potem se je kraljica in njena familija odpeljala proti Franciji.

Španski proletarijat skuša vzdržati mir in na vsak način preprečiti izgredo. Provizorična vlada je odstranila policijo in vojaštvo z madridskih ulic. V mestu prevladuje mir; tudi pljančevanja ni opaziti. Vsi sloji proslavljajo zmago, a najbolj delavstvo. Ljudje stoje pred kraljevo palačo in jo občudujejo. Na pročelnih stenih je velikanski napis z besedami: "Ljudstvo, spoštuj te poslopje, ki je sedaj tvoja last". Nad palačo pa vira škriatastoročea-rmena zastava porojene republike.

Republikanska vlada bo zaprla in zapečatila kraljevo palačo in izročena bo oskrbi civilne straže. Odredila bo popis imetja, da se ugotovi narodno bogastvo. Washington, D. C., 16. apr. — Španski poslanik v Washingtonu Padilla je večeraj podal resignacijo kot rezultat strmooglavljenja španske monarhije. Padilla, ki je bil poslanik v Washingtonu od l. 1927, je predložil resignacijo kmalu potem, ko je bil uradno obveščen o proglašenju španske republike. Bil je velik prijatelj kralja Alfonza.

Rebeli v Nikaragvi zavzeli mesto

Ameriški pomorščaki napadli rebele z bombami. Bojna ladja bo protektirala ameriške državljane

Puerto Cabezas, Nikaragva, 16. apr. — Nikaragiški vstajši, ki terorizirajo vzhodno obrežje Nikaragve že od prošle sobote, so večeraj zavzeli mesto Cape Gracias a Dios, ki se nahaja na skrajnem severovzhodnem delu dežele. Vstajši so ga na več krajih zažgali in oplenili.

Upravitelj radiopostaje Elbert C. Lester je pobegnul v Puerto Cabezas. Troje drugih Američanov pogrešajo. Poveljnik ameriških pomorščakov je takoj odredil letalce na lice mesta, ki so vrgli 14 bomb na vstaje, ki so bežali s svojim plenom na ladje. Bombe so napravile veliko škodo, ki pa še ni ocenjena. Da li je bil kdo ubit ali ranjen, še ni znano.

Devet Američanov je bilo ubitih v tej sekciji Nikaragve od prošle sobote. Pedro Blandin, voditelj vstaje in Sandinov prijatelj, je bil ubit v spopadu s ameriškim pomorščaki, katerim je poveljeval kapetan John C. Woods.

Vstajško gibanje ima značaj generalne ofenzive, kot poročajo Američani, ki imajo trgovske interese v Nikaragvi. V Puerto Cabezasu prevladuje veliko razburjenje. Prebivalci, med katerimi je veliko število ameriških žensk, so prebili noč na parniku Standard Fruit kompanije. Ameriška bojna ladja "Asheville" je večeraj zjutraj prispela v pristanišče.

Prebivalstvo Jamaice protestira pri angleškem konzulu, da se nahaja 1,500 ljudi brez vsake protekcije. Poročilo iz distrikta Prizinpolka govori, da so vstajši ubili reverenda Karl Belegreera iz Watertowna, Wis.

Washington, D. C., 16. apr. — Državni tajnik Stimson je večeraj naznanil, da bo ostala bojna ladja Asheville v pristanišču Puerto Cabezas toliko časa, dokler bo obstajala potreba za protekcijo življenj ameriških državljanov pred napadi rebelov.

Vatikan pričakuje španskih konfiskacij

Velika potrnost na papeškem dvoru, ker bo debela španska krava odrezana od Rima

Rim, 16. apr. — Vatikan nerazno čeka na slabe vesti iz Španije. Papež si eer upa, da je padec katoliške španske monarhije je začasen, toda to upanje visi na tenki niti. Danes so drugi časi in padle monarhije ne vstajajo več iz pepela kot se je to dogajalo še v prejšnjem stoletju.

Na papeškem dvoru bridko žalujejo za padlim španskim tronom, ki ob enem znači padec mogočne španske hierarhije, zadnje večje rimske postojanke v Evropi. Rimska cerkev ima v Španiji velika posestva in tamošnja duhovščina je imela v monarhiji velike privilegije. Vse to zdaj odplava po vodi, ko bo španska cerkev sigurno ločena od države in vsa obširna posestva pripadejo državi kot se je zgodilo po ločitvi v Franciji in Portugalski. Široka reka denarnega kapitala, ki je tekla iz Španije v Rim čez tisoč let, se zdaj nedvomno posuši in papeška blagajna bo hudo udarjena.

Fašistični časopise v Italiji poroča o španski revoluciji in republikli z ogorčenjem in norčevanjem. Listi obžalujejo, ker ni uapel režim bivšega diktatorja Primo de Rivero, ki je bil po mnemju fašistov "edino upanje" za Španijo. Primo de Rivero je bil sklenil tajne pakte z Mussolinijem in sedanja vest, da španska republikanska vlada te pakte razveljavi, je zelo razkačila fašiste.

GREENOVA IZJAVA O STAROSTNI POKOJNINI

Pravi, da je dolžnost družbe, da podpira žrtve industrij

New York, (FP) — Od petih milijonov Američanov, ki so prekoračili starost 65 let, jih je štiri milijone brez vsakih sredstev za preživljenje, ker si radi nizkih mezd in krivične distribucije proizvedenega blaga ni so mogli prihraniti ničesar za stare dni, je dejal William Green, predsednik Ameriške delavke federacije, v svojem govoru na četrti letni konferenci Ameriške asociacije za starostno zaščito. Za te žrtve, ki so pustili vse svoje življenske sile v industrijah, bi morala skrbeti družba.

Green je mnenja, da bi morala biti minimalna letna podpora \$300 za potrebne osebe, ki dosežejo starost 65 let. Kritiziral je delodajalce, ki odpustajo delavce v starosti od 40 do 45 let, ker a-tem nalagajo velikanski breme delavskim družinam, kajti večina delavcev v tej starosti ima družine, ki so odvisni od njihovega zaslužka.

Zupan Murphy iz Detroita je v posebnem poročilu urgiral federalno in državne vlade, naj uzakonijo načrte starostne penzije, ker mesta in občine lezejo v bankrot pod težkim bremenom, ki ga jih nalaga oskrba starih ljudi in brezposelnih.

Abraham Epstein, tajnik Ameriške asociacije za starostno zaščito, je poročal o napredku, ki je bil napravljen v teku enega leta glede penzijske zakonodaje. Več držav je sprejelo zakone o starostni pokojnini. Pred enim letom je nekaj več kot štiritisoč starih oseb prejemale podporo iz penzijskih skladov, sedaj pa ti skladi skrbijo za 40,000 oseb in pričakujejo, da se bo v dobi enega leta število podvojilo.

Tapetniki zastavkali

Uprli so se mezdni redukciji in priganjstvu

Philadelphia, Pa. (FP) — Tristo tapetnikov je te dni zastavkalo pri Hightstown Administration Co. v znak protesta proti mezdni redukciji za 35% in novim metodam priganjstva. Tapetniki so bili neorganizirani, toda takoj po napovedi stavke so povabili United Textile Workers unijo, naj jim pošlje organizatorje, kar se je tudi zgodilo. Vsi stavkarji so pristopili v unijo. Kompanija je uvedla takozvani "Manet" priganjaški sistem. Ze prej je plačevala nižje mezde kot ostale tovarne. O tem je bil obveščen Joseph L. Ritchie, podpredsednik unije tapetnikov v Philadelphiji, narkar se je podal na delo in organiziral stavkarje. On vodi stavko učnikovito in je prepričan, da bodo tapetniki izvojevali svoje zahteve. Poskus družbe, da rekrutira stavkokaže, se je izjalovil.

Kampanja, da se organizira neunijske tapetnike po vsej deželi, se je pripravljala že več mesecev in pričakuje se, da bo stavka proti Hightstown družbi dala gibanju nov zamah.

Posostrena ženitev in olajšana ločitev

Washington, D. C. — Prof. Albert J. Jacobs s Columbia univerze je zadnji sredo pred Narodno ligo volik urgiral drastično reformo v ameriških statutih glede ženitev in razpoko. Rekel je, da bi treba zakone o razpoko zelo omiliti in zakone o ženitvi zelo poostriti. Na ta način bi se zmanjšalo število ločitev.

Izvršil samomor, ker je governer vetiral protisuhasko predlogo

Chicago. — Samomor Paul Luetteckeja, 54 Division st., je bil večeraj pojasnjen. Njegova poslovilna notica je bila prečitana. "Emmersonovo veto protisuhasko predlogo je odgovoren za moj samomor", se je glasila notica.

Beda brezposelnih v New Yorku

Mestna uprava odslavila 24,000 delavcev, ki so bili začasno uposleni

New York, (FP) — Tammanitski dvorec, ki kontrolira mestno upravo, je zadal krut udarec družinam 24,000 delavcev, ki so bili te dni odpušteni iz službe.

Ti delavci so bili uposleni več tednov pri raznih mestnih delih po tri dni na teden, za kar so prejeli \$15. Plačo so dobili iz sklada, ki ga je nabral Proasrjev komitej prošle jeseni. Zbran je bil akaid \$7,000,000; večina denarja so prispevali zaposleni delavci. Ko je bil akaid izčrpan, so bili delavci vrženi na cesto.

Združene dobrodelne organizacije so apelirale na mestno vlado, naj določi naknadni sklad, iz katerega se bodo črpala sredstva za nadaljnjo uposlitev delavcev z velikimi družinami. Tem se je pridružila tudi socialistična stranka, ki zahteva, da mesto dovoli apropiacije v vsoti \$25,000,000.

Brezposelnost v New Yorku je še vedno velika. Cenijo, da je v mestu še vedno krog 750,000 delavcev brez dela.

Angleška delavska vlada bo ostala na krmilu

To napoved je izrekel liberalni poslanec, ki ima tesne stike z Lloyd Georgem

London, 16. apr. — Delavska vlada bo ostala na krmilu, toda imela bo majhno večino, ko bo parlament glasoval o predlogu konservativcev, da se vladi izreče nezaupnica. Liberalci bodo podprli MacDonalda, ki je sklenil zadeven dogovor z Lloyd Georgem.

Ta napoved je izrekel liberalni poslanec in svetovalec Lloyd Georga. Dejal je: "Delavska vlada bo imela minimalno večino ducat glasov, ko bo šel predlog konservativcev, da se izreče nezaupnica delavski vladi, ker ni mogla rešiti problema brezposelnosti, na glasovanje.

"Prepričan sem, da bo dogovor, ki je bil sklenjen med Lloyd Georgem in MacDonalodom, držal, da se bo Oswald Mosley držal v ozadju in da bodo člani strokovnih unij, ki so tudi člani laboristične stranke, podprli premijera MacDonalda in njegovo vlado.

"Sir John Simon in par drugih njegovih liberalnih rebelov bo glasovalo s konservativci, toda o tem se je šepetalo predno sta voditelja liberalcev in laboritov sklenila dogovor. Lloyd George lahko strmooglavi MacDonalдово vlado kadar hoče, toda gotovo je, da sedaj tega še ne želi storiti."

Finska modifizirala prohibični zakon

Helsingfors, Finska. — Finski parlament je 14. t. m. amendirala prohibičijski zakon in povečala legalno vsebino alkohola v pivu v 1.6 na 2.25%. Finski prohibičijski zakon je star dvanajst let in odkar je bil sprejet, je bil predmet napadom opozicije, ki se ne strinja z njim. Nedavno je opozicija strnila svoje sile za opodbi ali revidiranje zakona. Prošli teden je bila predložena predsedniku petičija, katero je podpisalo 100,000 žensk, zahtevajoč, da se postava briše iz zakonika.

35 Kitajcev utonilo

Sangaj, 16. apr. — Parnik Da-chong je večeraj kolidiral z drugo ladjo v ustju reke Jangtee in se potopil s 35 Kitajci vred.

Kompanijsko odiranje rudarjev v W. Virginiji

Depresije še ne bo konec

Britski ekonom ne vidi nikakega izboljšanja v svetovnem gospodarstvu v prihodnjih dveh letih

New York, (FP) — Maynard Keynes, najprominentnejši britski ekonom, je te dni razočaral velebitniške čarovnike, ko je govoril v radio o svetovni depresiji. Rekel je, da se motijo vsi tisti, ki napovedujejo konec gospodarske krize v nekaj mesecih.

Keynes je mnenja, da v prihodnjih par letih ne bo nikakega izboljšanja v nobeni industrijski deli. Preteklo bo najmanj pet let, predno se bodo vrnilo povprečno normalne razmere, ker sedanja kriza je pad najresnejša od vseh gospodarskih kriz v zgodovini.

Za krizo so največ odgovorni, po zadržilu Keynesa, velebankirji in industrialci, ker so ne sposobni voditi moderni industrijski svet. Do sedaj še tudi niso pokazali, da so se česa naučili iz tega kraha, vendar pa ima Keynes upanje, da se bodo več naučili v prihodnjih par letih. Eden od glavnih varokov za depresijo so previsoki profitti in obresti vseh vrst. In predno je upati na izboljšanje bo moralo priti do radikalnih sprememb v bančnem sistemu, katerega glavni cilj so visoki profitti na račun vsega prebivalstva, meni Keynes.

Poletni načrt bo končan prihodnje leto

Sovjetski uradniki naznanjajo, da bodo pričeli nov petletni program, ko bo prvi končan

Sovjetska vlada bo poslala naročila za mašinerijo v Nemčijo

Moskva, 16. apr. — Dva sovjetska uradnika sta dala večeraj narodnemu znanstvenemu kongresu optimistično izjavo o napredku petletnega programa gospodarskega dela, naglašajoč, da bo delo končano l. 1932. To sta bila Vjacslav Molotov, načelnik sveta ljudskih komisarjev, in Valerian Kubišev, predsednik vrhovnega končila za narodno ekonomijo.

Naznanjajoč, da se bo začelo z izvajanjem novega petletnega načrta, ko bo sedanji končan, sta uradnika napovedala zboljšanje delovnih razmer za vse rusko ljudstvo. Dalje sta napovedala, da se bo v prihodnjem desetletju ruska znanost povzpela na stopnjo zapadne Evrope.

Kubišev je rekel, da so mnoge industrije v Sovjetski uniji izvršile svoj del v petletnem načrtu v polovici določenega časa. Molotov je povedal kongresu, da se je nevarnost zunanje intervencije zmanjšala, kar daje garancijo za nadaljnji napredek.

"Naši notranji in zunanji sovražniki", je dejal, "so pričakovali, da se bo petletni načrt izjalovil in da bo odpor kulakov (bogatih kmetov) učinkovit. Njihova pričakovanja se niso uresničila. Zunanje intervencije se nam ni treba bati, kar je glavno za nas."

Berlin, 16. apr. — Ruska trgovska delegacija je sklenila dogovor z nemškimi tovarnarji glede nakupa mašinerije v vrednosti \$75,000,000. Nemško ljudstvo se veseli tega dogovora, ker bo stimuliral industrijske aktivnosti in tako zmanjšal brezposelnost.

Kupovali morajo potrebšine v kompanijskih trgovinah, kjer so cene višje kot v privatnih. Več rudarjev odslovljenih, ker so kupovali drugje

Charleston, W. Va. (FP) — Boj rudarjev v hribih Zapadne Virginije — in drugje — ni naperjen samo proti nizkim plačam, dolgemu delovniku in slabim delavskim razmeram, pač pa tudi proti iskoristčanju v kompanijskih trgovinah. To iskoristčanje, ki ga pokazuje spodnja tabela, ni novo. Staro je in sega v zgodovino rudarskih bojov od pričetka do danes.

Dokler je bila rudarska unija močna, je ta iskoristčevalna institucija, kompanijska trgovina v rudarskih kempah, živovarila. Rudarjeva šena je bila svobodna in je lahko kupovala potrebšine za družino pri privatnih trgovcih ali pa v zadruhi, katerih je bilo mnogo med rudarji pred leti. Ko pa je izgnila unija, so je vrnila kompanijska trgovina, kjer so potrebšine veliko dražje kot v privatni. Vrnilo se je iskoristčanje na obeh koncih, pri zaslužku in nakupovanju, ker v mnogih kempah so rudarji prisiljeni kupovati potrebšine le v kompanijskih trgovinah.

Vodstvo premogovnika jim enostavno zagrozi: kupujte v kompanijski trgovini ali izgubite delo. In ako se na pokore ukazu, je izguba dela gotova stvar. Tak slučaj so se pripetili pri Kelly Creek Coal kompaniji na Wardu blizu Charlestona, ko je družba odslavila večje število rudarjev, ker niso kupovali vseh potrebščin v njeni trgovini. Obenem je obvestila vse rudarje, da bo vsakdo izgubil delo, ako ne kupuje vseh potrebščin v trgovini Valley Camp, katero lastuje ta družba.

Isti dan, ko so bili rudarji odslovljeni, so bile ugotovljene cene raznih potrebščin v tej trgovini in v privatni trgovini Sneeda, ki je oddaljena eno miljo od Warda. Razlika v cenah blaga je sledeča (za funt):

Kompanijska—Sneedova	
Maslo	18 1/2
Kava (najboljša)	17 1/2
Kava (slabša)	16 1/2
Čokolada (najboljša)	15 1/2
Čokolada (slabša)	14 1/2
Meslo	13 1/2
Slonina (prekvalna)	12 1/2
Slonina (slabša)	11 1/2
Škampi	10 1/2
Pudlinga	9 1/2
Sladkor	8 1/2
Koruzna moka (10 lb.)	7 1/2
Mleko (12 lb.)	6 1/2
Pilul (plavo & r.)	5 1/2
Pilul (narj)	4 1/2
Saleta	3 1/2
Sol	2 1/2
Stravica (suha)	1 1/2
Čokoljca (suha)	1 1/2
Sirovine (suha)	1 1/2
Jajca (suha)	1 1/2
Krompir (suha)	1 1/2
Kruh	1 1/2

EKONERVA	
Mleko	18 1/2
Slonina (suha)	17 1/2
Paradizjak	16 1/2

To odiranje v kompanijskih trgovinah je veliko pripomoglo, da je med rudarji v Zapadni Virginiji zopet zavrelo in da pristopajo trumova v novo organizacijo. Na velikonočno nedeljo so imeli velik pohod v gorah okolice Charlestona, kjer so se zbrali na visokem hribu potem, ko so korakali štiri ure od naselbine do naselbine. Na hribu se je vršil velik zohod rudarjev, na katerem je govoril njihov predsednik Frank Keeney, ki je bil po Lewisu odstavljen od distriktnega predsedništva in izključen iz organizacije. Lansko leto se je vrnil v državo, da zopet organizira rudarje.

200 vstašev v Burmi ubitih

Rangun, Burma, 16. apr. — Tu poročajo, da je bilo v distriktu Thaymeto ubitih 200 burmanskih vstašev v bitki z vojaško policijo. Število ranjenih je večje.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE POMOČNE ZDRUŽBE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Czecho \$7.50 per year, foreign countries \$10.00 per year.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Address: 207-29 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Disturb v obljubo, na primer (March 31, 1931), poleg vsega...

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Delavsko vstajenje

Wilkes-Barre, Pa. — Tako-le si mislim: vstajenje se obhaja, vstajenje, ki se ga obhaja vsako leto — pravijo, da že 1931 let.

Da, vstajenje! Ampak v tej okoliščini so pač slabi znaki za kakšno vstajenje delavstva. Razmora so slabe vesepovod, ne samo pri nas. In kdaj pride tisto vstajenje delavstva, ne samo v Združenih državah, temveč po vsem svetu? Po nekod so se delavci precej osvobodili in si trudoma izvajali svoje pravice; večina industrijskih dežel pa še ječi pod peto kapitalizma, ki izkorišča in izžema delovno ljudstvo do zadnje kaplje krvi.

Velika ekonomska depresija, ki je zelo občutno zadela vse ameriške delavce, ima svoje posledice tudi v ostalih civiliziranih deželah sveta. Brezdelje je prešlo v Ameriki v akutni stadij. Kdo naj ga ozdravi, kdo naj mu da olajšave in končnega okrevanja? Ali morda kapitalisti in njihovi zagovorniki? Delavstvo je poklicano, da ono uravna svoje zadeve, ker je ono ustvaritelj vseh dobrin in vseh potrebščin.

Da se pa delavstvo osamosvoji, da pride do spoznanja, mu je treba šole, treba mu je znanja in potrebnega duševnega orodja, ki je zapadeno v dobrem štivu, v naprednih listih in knjigah. To bodi duševno orodje naprednega in zavednega delavstva!

Prjela je velikanoč, ki mi je dala priliko opazovati hinavščino raznih narodnosti, ki so vrvele v cerkev in se navidezno klanjale malikom. Tu je mesto Poljakov in Rusinov, nad katerimi ima duhovščina oblast. Kdaj bodo prišli ti ljudje do spoznanja, da se je treba osvoboditi brez kakšnih posredovancev, da je treba delati in se organizirati ter da je neumestno misliti na posmrtno življenje, o katerem nihče nič ne ve.

Glede delavcev pri Glen Alden Coal kompaniji, je pač odvisno od njih samih, ali se bodo pustili pahniti v še večjo sužnost ali bodo zahtevali vsaj nekoliko svojih pravic. Ako se bodo podali, potem gorje tebi premogar! Znano je, da "priatelj" delavcev, neki Davies, ne bo deloval za delavce, katerim se želi, ker on je na nasprotni strani.

Treba bo še mnogo dela in dela ter zopet dela, da se delavstvo organizira, da se zgane, pošteno zgane in zahteva svoje. Do takrat, do takne vrste vstajenja, pa bo treba še dolgo čakati, kajti najprej je treba vstajenja v možganih delavcev samih, predno pride njih vstajenje od meznega suženjstva.

Henrik Pečarič.

Poročilo o shodu

Hermine, Pa. — Dne 10. aprila je v Pittsburghu v Carnegie dvorani govoril znani članikar in pisatelj Heywood Brown. Njegov predmet je bil o miru in vojni. Govoril je o Rusiji in Ameriki ter njenih komunistih. Omenil je tudi brezposelnost in kontrolo porodov itd., končno pa tudi republikance in demokrate. Dotaknil se je newyorških demokratov in elkaških republikancev, ki so predsedali pri zadnjih mestnih volitvah in izvillili demokrate za šupana ter tako prišli iz dežja pod kap.

Govornik ne je zavedal dejstev, da ne bo mogel iz vseh njegovih poslušalcev napraviti socialiste, vendar je povdarjal tudi dejstvo, da bodo vsaj nekateri sprevideli pravo stran postojajočih razmer. Uveren je, da čez noč socialisti ni dober socialist, kvečjem kakšen fanatik, ki se pa spet nekoga lepega dne kar čes noč spet prelevi.

Omenjeni govornik je omenil, da ne moremo nikesar pričakovati od demokratske ali republikanske stranke, ki se menjavati v premoči za razne vladne službe. Poslušalci so aplavdirali in odobraval njegova izvajanja. Heywoodov shod je imel predvsem namen, da se pošvi stran-ko v Allegheny. Brown je dobro znan ameriški članikar. On piše za razne liste dnevno.

Udeležba na shodu je bila dobra. Shod je otvorila sodruginja Jean Tait s primernim nagovorom, v katerem je ovrknila ameriško prosperiteto in njeno sada-

njo miloščinsko podporo bednih. V tej akciji pa ne morejo nabrati niti dovolj sredstev, da bi pomagali najbednejšim. Zato so prišli delavci, da morajo od svoje itak pičle mezde prispevati v sklad brezposelnih. Zakaj bi ne prispevali bogataši, ki ne vedo kam z denarjem, katerega so jim pomagali nakopičiti tisti, ki sedaj stradajo!?

Anton Zornik.

Pomlad in delo

Springfield, Ill. — Pomlad je tu in revni delavci rahljajo vrtove, da bodo imeli potrebne zelenjave, ki jo upajo pridelati, v teh slabih časih. Kajti dobri časi so še daleč, daleč za gorami...

Kapitalistični mogotci in kapitalni veleindustrij se ne zmenijo za mizerijo, v kateri se nahajajo tisoči ubožnih in revnih delavcev. Saj imajo oni vsega dovolj, mar jim delavska para! Takšnega mišljenja so o delavcih, ki producirajo vse, kar je na svetu uobnoega. Delavci se bodo pač morali osvoboditi sami, ker drugi jih gotovo ne bo.

Poročila govore, da je bil v Chicagu izvoljen županom Čeh, bivši premogar in konjski hlapec. Prikopal se je v politiki starih strank od veljave, ker je menda znal spretno izvajati evangelij kapitalističnih strank.

Se ne dolgo tega so kmetje orali z lesenimi plugi in ženske so predle prevdno na kolovrat in prale perilo v potoku. Sedaj je drugače. Stroji so nadomestili že skoro vsako delo v vseh panogah moderne proizvodnje potrebščin. Tudi premogarijo so nekdar opravljali večino dela z rokami. Sedaj ga opravljajo stroji, ki so nadomestili tudi premogarije v dobnih meri. Ker pa ni sistem prav uravnane, se delavcem godi krivica, kadar se uporabljajo stroje, ker imajo od tega dobiček le lastniki. Treba je, da bodo stroji služili vsemu ljudstvu.

A. Gorez.

Večerinka S. N. D.

Detroit, Mich. — Te vrtičke pišem v interesu članic ženskega odseka Slovenskega narodnega doma, ki bodo prirredile dne 2. maja večerinko v znani dvorani na Six Mile rd. in Woodward ave.

Vsled splošnih slabih delavskih razmer nam je težko delati za SND. Vendar pa, če pogledamo malo okoli, vidimo, da društva in klubi kljub postojajočim razmeram prireajo zabave in veselice; od katerih računajo, da bodo imeli kakšen dobiček. Ne ozirajo se mnogo na slabe čase, ampak gredo naprej, ker se zavedajo dejstva, da se mora vedno le naprej, ako se hoče uspeti. Zato se prireajo veselice, koncerti, opere itd. In izgleda, kot da je Hooverjeva prosperiteta tukaj najboljše obrodila.

Delničarji SND imajo v načrtu, da zgradijo prostore, ki bodo vsaj za silo odgovarjali našim potrebam, za seje in manjše priredbe. Toda tudi to stane precej denarja, zato se moramo irtvovati kolikor se pač moreme v teh slabih časih. Večerinka dne 2. maja bo zabavna. Pridite v obilnem številu in se zabavajte z nami vsi! — Katie Krainc.

Za ovekovečenje rojstva novega združenja Slovencev

Dne 22. februarja t. l. se je vrtil tretji letni občni zbor slovenskega kulturnega društva "Ornus" v Sao Paulu. Občni zbori so najvažnejša društvena zborovanja, katerega so za nas Slovence, primorske priseljence, velike važnosti še posebno zato, ker se smemo tukaj svobodno zbirati in v našem jeziku o današnjih težkočah razgovarjati, kar bratom v rojstni domovini črna reakcija ne dopušča.

Občni zbor se je otvoril s spominom na trpeče brate v domovini, v pregnanstvu in fašistovskih zaporih. Odbor poda poročilo o delovanju svojih delokrogov. Nato poročajo načelniki odsekov — pevskega, dramskega, tamburaškega in podpornega odseka, ter pregledovalci računov. Ko je bilo vse notranje delovanje društva pojasnjeno članstvu, so enoglasno potrdili delo odbora izvršeno v preteklem letu.

Med drugimi razpravami o nadaljnjem delu organizacije je še posebej zbudilo veliko zanimanja pismo članov bivajočih v Porto Alegre, v katerem speliarja na skupni občni zbor, da se naj tudi v bodoče zbere agilne delavne člane, da bodo organizacija pravilno in vestno vodili po začrtani poti do cilja ter skupno s člani organizacije vzdrževali in branili pred vsakim bojem. Tudi mi hočemo nadalje stati kakor do danes skupno z vami v prosep edine slovenske napredne organizacije v Braziliji.

Novi odbor, kateri si je 1. marca pri skupni seji starega in novega odbora razdelil svoj delokrog, zavedajoč se dolžnosti, da bo vodil društvo v okvirju društvenih pravil, vedno sodelovati in vršiti dolžnost napram članstvu in drugi javnosti.

Naša naloga je, da bomo skupno s članstvom pravilno in odločno delali v dobrobit celokupne organizacije v vseh oziirih. Zavedamo se, da je naša organizacija kulturni oltar slovenskega prosvetnega delavnega naroda, kateremu je bil zagovornik in učitelj naš veliki pisatelj Ivan Cankar. Za odbor: Alojz Belej, tajnik.

V Sao Paulu 27. marca 1931.

Če pomislimo!

E. Windsor, Can. — Zadnjih deset let po svetovni vojni se je izselilo v razne ameriške države približno dvestotisoč ljudi, najboljših moči, iz domače grude. Ljudje, kateri so se bojevali in ustvarjali svojo lastno državo, so morali v svet s trebuhom za kruhom. Zakaj so se bojevali? Mislim, da ne zato, kar jih je doletelo, ampak zato, da si ustvarijo življenje in zaslužek doma.

Kdo je prišel na njih mesto? Na mesto stotisoč pridnih in delavnih rok, se je priklatlilo stotisoč grofov, baronov, veleposeltnikov, oficirjev in generalov iz Rusije, katerim je delo nepoznano. Te vrste ljudje ne delajo na polju, v gozdu ali druga teška dela. To so ljudje, kateri živijo na račun revnega ljudstva!

Jugoslovanska vlada se je lepo priklonila in sprejela aristokratsko gospodo pod svoje okrilje, mogoče po ukazom Francije. Po bratako so se vsedli za mizo, kakor lastni gospodarji in pridno črpajo državno blaginjo.

Nekateri izmed teh zavzemajo važna državna mesta. Večje številu teh se opaša v obmejnih krajih v orožniški ali finančni službi. Zakaj niso ljudje iz lastne grude zavzeli te mest? Da niso zmoini, ali niso hoteli, o tem ni govora. Morali so v tujino, da jih tam izkorišča tuji kapital. V potu svojega obraza služijo denar, ga pošiljajo svoji rojni grudi, a ona s tem denarjem plačuje razne postopaje, aristokrate, parazite, kateri se borijo, da še bolj zaslužijo delavstvo. Wranglova armada v Jugoslaviji je to, kar so bili Madžari v Avstriji. V slučaju bodoče vojne proti Rusiji, bo stala Wranglova armada tik za fronto Jugoslovancev in potiskala ljudi na bratoko klanje, kakor se je godilo to v Avstriji. Če bi se Jugoslavija resnično zavzela za izboljšanje položaja svojih ljudi, ni bilo potrebno importirati buržoazije in ne nam tujine. John iz Kanade.

Avtni trg in prosperiteta

St. Louis, Mo. — Citateljem Prosvete je znano o prosperiteti, ki vlada vesepovod. V velikih in tudi malih mestih so organizirali razne pomožne akcije in miloščinske organizacije so na delu, da za silo nasitijo bedne. Pred kratkim so razne miloščinske skupine (charity institutions) sklicale konferenco, na kateri so prišli do zaključka, da je stanje brezdelnih opano ter da je treba zbrati fond \$300,000. Nezaposelnih da je veliko, in nujne pomoči da potrebuje okrog 14,000 ljudi. S kolekte je dobilo okrog 3,000 ljudi delo, ker so kolektali. V dveh tednih so nabrali \$240,000. Sedaj se nadaljuje nabiranje. Dobro, saj je v St. Louisu mnogo ljudi, ki lahko prispevajo v ta fond.

Ženska pomožna akcija je izdala poročilo, ki se glasi, da so dali od 17. nov. 1930 do sedaj potrebnim ženskam 25,000 obovov in 9,000 prenočišč. Ta organizacija skrbi le za ženske. To je en način, da se pomaga bednim na ulici, kamor jih je pahnila Hooverjeva prosperiteta.

Pred kratkim je Hoover v New Yorku na sestanku avtomobilskih razprodajalcev izjavil, da kljub depresiji je try za avte dober in da "te avte se prav gotovo ne rabi za transportacijo bednih v "ubožnice". To je menda norčevanje ali kaj? Ako bi se informiral pri dobredelnih organizacijah po vseh mestih, pa bi videl g. Hoover, da je beda skrajno resna. Ozirati se na prodajo avtov, ne more dati človeku prave slike o postojajočih razmerah, ki vladajo po vsej deželi.

Zanealjšiva statistika nam govori, da je sedaj od 7 do 8 milijonov ljudi brez dela. Veliko delavcev upa na spomlad, češ, da bo ta prinela olajšavo in izboljšanje razmer. V nekaterih slučajih bo nekoliko odleglo, ker se v poletnih mesecih dobi več dela zunaj in ni treba amrzovati, toda to pa še ne uteši glada. Hrana mora biti in prostor za prenočišče. Ako tega ni, tedaj je slabo. In prav sedaj je slabo, kajti številni mladi in priletni delavci bi radi delali, da bi si zaslužili za najpotrebnejše življenske stvari, pa dela ni. Jacob Stančić, član društ. 679.

potrebnim ženskam 25,000 obovov in 9,000 prenočišč. Ta organizacija skrbi le za ženske. To je en način, da se pomaga bednim na ulici, kamor jih je pahnila Hooverjeva prosperiteta.

Pred kratkim je Hoover v New Yorku na sestanku avtomobilskih razprodajalcev izjavil, da kljub depresiji je try za avte dober in da "te avte se prav gotovo ne rabi za transportacijo bednih v "ubožnice". To je menda norčevanje ali kaj? Ako bi se informiral pri dobredelnih organizacijah po vseh mestih, pa bi videl g. Hoover, da je beda skrajno resna. Ozirati se na prodajo avtov, ne more dati človeku prave slike o postojajočih razmerah, ki vladajo po vsej deželi.

Zanealjšiva statistika nam govori, da je sedaj od 7 do 8 milijonov ljudi brez dela. Veliko delavcev upa na spomlad, češ, da bo ta prinela olajšavo in izboljšanje razmer. V nekaterih slučajih bo nekoliko odleglo, ker se v poletnih mesecih dobi več dela zunaj in ni treba amrzovati, toda to pa še ne uteši glada. Hrana mora biti in prostor za prenočišče. Ako tega ni, tedaj je slabo. In prav sedaj je slabo, kajti številni mladi in priletni delavci bi radi delali, da bi si zaslužili za najpotrebnejše življenske stvari, pa dela ni. Jacob Stančić, član društ. 679.

Jacob Stančić, član društ. 679.

DOPIS IZ BRAZILJE

Pregled dogodkov zadnjega časa Sao Paulo, Brazilija. — V mesecu novembru preteklega leta je izšel tukaj slovenski list "Iseljence", pisana pola na dveh straneh. Urednik omenja, da bo list izhajal dvakrat mesečno in poziva, da moramo stopiti vai v pogumno četo "naprednežev", katerih geslo je "Bog in narod."

Javnosti ni znano, je li list imel premalo čitateljev ali urednikov, ker je že z drugo številko umrl. Jugoslovanski priseljenci tukaj čutijo danes bolj kakor kdaj poprej, da so neusmiljeno izročeni objemu krize, ne da bi se zanje zmenil kakšen "bog ali narod."

Na Silvestrov večer je tukajšnje društvo S. K. D. "Ornus" imelo lepo prireditev; na vspredu je bilo petje, deklamacije, kuplet, solospjev in igra enodejanska, ki se je spreminila v pravo veselico.

Značilno je, da ta prireditev je privabila skupaj več rojakov in občinstva drugih narodnosti kot katera kdaj prej, kljub neugodnim ekonomskim razmeram in priseljevanju.

Verjetno bi bilo, da se je vsak skušal otresti mučnih vtisov dolgočasne krize vsaj zadnji večer leta, kar je tudi na tej prireditvi dosegel, ko je po polnoči pričela prosta zabava, v odmevih vselega petja raznega pizija in udarjanje tamburašev mladini ter sitnemu pismonošu šaljive pošte. Šele z vzhajajočim solncem so naše mlade matere pričele zbirati svoje malčke iz nalašč zato pripravljene "garderobe," kjer so prespali večji del noči nebrigačjo se za cel svet.

Knjige "Cankarjeve družbe" so si vrle pot tudi med slovensko delavstvo v Braziliji. Društvo "Ornus" je svojčas naročilo več garnitur teh za delavstvo prepotrebnih knjig, ki so takoj pošle, ker ono je moralo predvsem zadostiti želji v druge kraje priseljenim članom.

Oni, ki šele pravočasno dobijo knjige "Cankarjeve družbe" prihodnjo izdajo, bodisi člani ali ne, je potrebno, da se čimprej za iste naročijo pri tajniku društva "Ornus."

V januarju t. l. je imelo tukaj, nazadnjaško društvo "Primorje" svoj redni letni občni zbor, kjer so se delili "zakramenti", "spovedi" in "obhajila."

Braziljaka provizorična vlada je izdelala zakonski načrt, ki dovoljuje vstop v državo le onim delavcom, ki imajo že vnaprej urešeno delo s tozadevno uradno potrjeno pogodbo. Ta zakon je stopil v veljavo s prvim januarjem t. l. za dobo (za enkrat) enega leta. Drugi zakon ukazuje, da morajo vsa industrijska podjetja zaposliti najmanj 70% tu rojnih ali 10 let tu bivajočih, s Braziljanko poročenih delavcev. Član Ornus.

Katoliški jezuit in socializem

Znani katoliški teoretik Viktor Cathrein je izdal po višji katoliški instanci odobreno knjigo "Sozialismus und Katholizismus". Ta knjiga je zanimiva tudi za nas. Kajti svoj čes so nekateri izrazili mnenje, da je mogoče koristno sodelovanje med katoličanstvom in socializmom. Cathrein dokazuje na sto straneh svoje knjige, da sta katoličizem in socializem nezdravljiva, in se obrača odločno predvsem onim katoličanom, ki iščejo zvez s socialisti.

Cathrein pravi (na 96.—97. strani): "Socialisti hočejo podružabiti vsa proizvodna sredstva... To je cerkev že ponovno obsojil. Noben dober katoličan ne sme zato tega mena socialistov smatrati za upravičenega ga celo podpirati."

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

DROBNE VESTI

Ljubljana, 1. aprila 1931.
Ljubljana, 1. aprila 1931.
Volovnik pri Krakem je komaj...

Kako popisujejo brezdovinarje...
Ljudsko štetje, ki se te dni...

Novi številka "Svobode"...
Izšla je aprilka številka edinega...

Požar na Viču...
Na velikih četrtih zvečer krog 10. ure se je...

Veliki požar pri Črnomlju...
Vas Tušev dol pri Črnomlju je...

Rudarska velika noč...
V rudarskih revirih Trboveljske...

Smrtina nesreča fantka...
V Gorjanah v Prekijah se je...

in branila sosedne hiše pred plameni.
Posenstnik je imel svojo hišo...

Nesreča na Jesenicah...
V tovarnah Kranjske industrijske...

Veliki mlin zgoraj...
S pomladjo je prišla doba požarnih...

V Smatevžu pri Gomilskem...
je pogorel velik mlin, ki je nedavno...

Požar na Viču...
Na velikih četrtih zvečer krog 10. ure se je...

Veliki požar pri Črnomlju...
Vas Tušev dol pri Črnomlju je...

Rudarska velika noč...
V rudarskih revirih Trboveljske...

Smrtina nesreča fantka...
V Gorjanah v Prekijah se je...

Požar na Malem Kamnu...
V soboto 28. marca je izbruhnil...

Primorske novice

Trst je štel leta 1820 43.467 prebivalcev...
leta 1900 178.127, leta 1921 231.077.

Umrljivosti v Gorici: notar dr. Karol Mreule...
rojen 1891 v Rubljah; 60-letna babica Amalija...

Blagoslov italijanskega fašizma

Gibanje revolucionarnih podtajnih sil v Italiji...
V Italiji imajo že močno opozicijsko...

Marčeva številka lista apelira na delavstvo...
Najprej govori o gospodarski krizi...

Od leta 1928...
ko je Mussolini slovesno obljubil, da davčin ne bo več...

Huda požarna nesreča kmečkoga posestnika...
Gornja Radgona, 31. marca. Večraj dopoldne je iz neznanega...

Rudarji za pomoč brezposelnim...
Scranton, Pa. — Uradniki rudarske...

Beg jetnikov s kazniške farme...
Springfield, Ill., 16. apr. — Frank D. Whipp...

Od oficijelno navedenih 722.000 nezaposlenih delavcev...
jih premeta podpora za nezaposlene...

To je torej sad osemletnega fašističnega gospodarstva...
nad italijanskim narodom!

RAZNE VESTI

Mizertija na Portoriku...
Washington, D. C. — Niti poročilo o gozdovih na Portoriku...

Gladovni pohod v ohliski kapitol...
Cleveland, O. — Koncil za brezposelne...

Ustanovitelj unije strojnikov umri...
Washington, D. C. — Glavni stan Mednarodne asociacije...

Zahtevajo otvoritev premogovnikov...
Scranton, Pa. — Na pritisk članstva...

Rudarji za pomoč brezposelnim...
Scranton, Pa. — Uradniki rudarske...

Beg jetnikov s kazniške farme...
Springfield, Ill., 16. apr. — Frank D. Whipp...

Ali ste naročili na dnevnih Prosveta? Podpirajte svoj list!

RAZNE ZANIMIVOSTI

KAKO BRZOJAVLJAJO KITAJCI

Za nas Amerikance je brzjoavljanje kaj navadna in pristojna zadeva...
Mi imamo namreč v glavnem — vsak svojih 25 črk in s tem...

Japonci so poskušali vpeljati za brzjoavne neke posebne vrste pisav...
ki obstojijo iz 45 znakov in ki se dajo...

Angličani, Indija in poper...
Mnogo je ljudi, ki ne vedo, kako in zakaj je prišla tako velika...

Stvar je bila pa taka: V srednjem veku so postale moderne razne...

Washington, D. C. — Glavni stan Mednarodne asociacije strojnikov je prejel poročilo...

Scranton, Pa. — Na pritisk članstva so voditelji rudarske...

Springfield, Ill., 16. apr. — Frank D. Whipp, državni superintendent...

Ali ste naročili na dnevnih Prosveta? Podpirajte svoj list!

društvo", ki je začelo trgovati s Indijo...
in ki se je vedno lepše razvijalo. L. 1696, so ustanovili še eno...

770.000 carine za en sam diamant...
Newyorški zlatar Baudier je kupil nedavno v Angliji diamant...

Angličani so ta kamen prinesli v 16. stoletju iz Indije...
tam pa je bil vdelan v neki bizantinski kip...

Cvetlice, ki sovrtajo gošbo...
Neki londonski botanik trdi, da bivajo gotove vrste cvetlic...

Prodaja 183 akrov farma...
nova 6 sobna hiša in veliki hlev, hiša in hlev...

Najzanimivejša dnevnica delavske vesti...
"Prosveta". Ali jih čitate vsak dan?

Trinerjevo Grenko Vino je ključ do te skrivnosti...
Ta izvrstna tonika in čistilec se je tekoni zadnjih 41 let...

Erith Dwinger:

Armada za žičnimi plotovi

Za Prosveto prevedel Tone Seliskar

Ne! sem mislil dalje: kaj je konj, kaj je polje, kaj je tenis navsezadnje? In: Kaj je proti temu? Najlepše pa mi vendarle ostane. In videl sem v polnu pred menoj deklico, ki me je silila vse to pozabiti: Njene roke ne vedo ničesar o krvi, njene oči ničesar o mrljicah, njene ustnice ne kriče v grozavici. In ono svetlo življenje, resnično krasno je, je šlo iz nje vame...

Znočilo se je. Ne spim. Kipeče hrepenenje me je obselo, hrepenenje po življenju in po onem, kar je najvažnejše za mojo mladost. Nekako podzavestno čutim, da me bodo mogoče te misli rešile smrti.

"No?" sem naenkrat čul poleg sebe. Zdrnil sem se. "Vi...?" sem vprašal ves srečen.

"Da...? Hotela sem samo vprašati, če ste se že odločili?"

Gledal sem jo s pekočimi očmi. Njen beli plašč je bil lepo napet preko njenih prsi. Njena kolena so se bočila skoz krilo. Njene roke so, kakor da bi bili v njih paradiz. Vse kar sem premišljeval, vse kar sem hrepenel je z njenim pojavom meso postalo in dejal sem krepko: "Da! V treh dneh, sestra."

Zopet sem preživel težko noč. Kakor da so vedno bolj težke, se mi zdi. Ali je to od tega, ker so se k prejšnjimi misli pridružile še nove — strahotne fantazije o odrežanih nogah in brezduhni trupih, ki jih v vozčkih vozijo?

Sklonil sem se, in sem šel počasi z roko ob moji desni nogi. Otipal sem njeno koleno, njegovo okroglo, preglbljivo ploščico, meča, stopalo prste, vse, kar je zdravega. Kaj ni žalostno, vse to enostavno vreči na gnoj?

Spomnil sem se z bolečo natankostjo maršalca, kar je bilo v zvezi z to nogo. Ali ni bila natega kakor blisk, ko je letela za žogo, ali ni bila kakor vlita, kadar se je zavijela preko sedla? Koleno, meča, kosti, prsti, vse je zdravo kakor nekda! Samo zaradi tega, ker je svinec predri zgornjo mišico, jo moram žrtvovati?

Zopet sem pričel omahovati, in sem svoj sklep obračal na vse strani. Tedaj je prišel rešitelj v osebi velikega Poda, ki ga je spremljal mali Blank.

"No, moj mali," je dejal, "prinesel sem ti ogledalo! Je sicer samo mala črepinja, toda kaže prav..."

Del sem ga pred obraz in s strahom pogledal vanj. Zadnjikat sem se videl v ogledalu na fronti. Oh, Pod ni pretiraval! Majhna, mrtvaška glava me je gledala iz čepinje. Njena koža je pripeta na kosti kakor tenak rumenkast pergament, njene ustnice so modrikaste, suhe in brez mesa in raspokane, njena lica so udrti kakor globoke jame. Samo oči še žive; sedaj so trikrat večje in imajo bolan vroč blesk.

"Zal, da ni ogledalo Snegulčice!" je zagodrnjal Pod.

"Sicer pa sem se odločil," sem dejal počasi, "tudi brez ogledala, Pod."

"Dobro, sinko! Kdaj?"

"Pojutrišnjem..."

Mali Blank me je občudoval s svojimi deklinski očmi. "Potem pojedete domov, praporčak!" je dejal z glasom, kakor da bi hotel z menoj zamjenjati.

Pred čajem je zaklical nekdo od okna: "Poglejte, pogledajte vendar..." Vse, kar je le moglo premikati se, se je natrlo k oknom.

"Kakor pred tremi meseci!" nam je pojasneval Dunajčan. "Zopet pogrom na Nemce — takrat so utopili osem trgovcev!"

Razburjenje smo zrlj akoci okno. Po obreznih cestih je dirjalo enajst ljudi, za njim pa na stotine preganjalcev. Od vseh strani so jih naganjali k bregu Moskve, in preostajalo jim ni ničesar drugega, kakor skočiti v vodo in si s plavanjem na drugi breg rešiti življenje.

Videli smo, kako je voda brizgnila na vse strani in kako so se čez nekaj časa prikazale na površju glave. "Sedaj je dovolj, za boga!" je vzdiknil mali Blank. "Ne, hudica, še nimajo dovolj! Nekaj pogromov je akoci v prazne čolne in hitro veslalo za plavajočim."

"Moj bog, saj vendar ne bodo —?" je šepetal Blank s trepetajočimi ustnic.

"Beštije bodo..." je mrmral Pod.

Uganil je. Pozna jih bolje. Drugega za drugim so potiskali držeč jih za tilnik pod vodo, petkrat, šestkrat, dokler se ni nihče več pokazal na površju. Utopili so jih kakor mlade pse. "Glej, tam je vendarle eden dosegel breg!" je zaklical Blank.

"Bolje bi bilo zanj, da bi ga utopili!" je dejal Pod. "Pripovedovali so mi, kako so napravili z zadnjimi..."

Nasprotni breg je daleč. Kljub temu pa smo videli, kakor so pristali čolni, kako so veslači dohiteli begunca in mu zastavili pot. Vsi so se sklonili, desetkrat, stokrat hitro zaporedoma, zopet in zopet. Nemec je padel na kolena, proseče dvignil roke, potem pa je brez moči telebnil na obraz.

"Kamenjali so ga!" je trdo dejal Pod.

V dvoran je nastalo hrumenje. Kaj niso Nemci, kaj niso naši tovarishi? Nobenega saniteja, nobene sestre ni na spregled. Vsi gotovo mirno opazujejo to tragedijo.

"In to trpi policija?" je tiho vprašal Blank. "Kakor hitro pa se zbere nekaj nedolžnih delavcev, da bi se pogovorili, že so tu Kozaki in jih razenejo z nagakami. Zborovanja so vendar prepovedana! Tu pa..."

"To so posledice vojne!" je strastno zaklical nekdo.

"Rusi so vendar tako pobožni in dobrosrčni!" je vprašal Blank ves prepaden. On je katolik.

"Le daj si prečitati kak carističen časopis!" je dejal Pod. "Potem boš našel vzrok, zakaj se to dogaja..."

Mali Blank je vstal. Njegov mladeniški obraz je blede, njegove noge trepetajo. "Moram v posteljo," je dejal. "Komaj še stojim na nogah..."

Pri izhodu je še enkrat obstal. "In v tej deželi bomo živeli?" je pristavil k prejšnjemu. "Mogoče še mesece? Kot ujetniki? Praporčak, rad bi žrtvoval svojo nogo, če me spuste iz tega pekla..."

Na dan moje amputacije sem našel na svoji nočni omarici konservno škatljico z breakvami, škatljico cigaret in vžigalce. Ni pojma nisem imel, kdo bi mi to prinesel. S svojo slabotno roko sem segel po cigareto. Že tedne nisem kadil, o Bog, kako to dobro stri...

Ko sem se osrli okoli sebe, sem opazil, da sledi Tirolec poželjivo dimu moje cigarete. "Ali veš, kdo mi je to prinesel?" sem ga vprašal in mu vrgele na posteljo cigareto.

"Da," je dejal vneto. "Moj poročnik. Tudi meni je podaril orgljice."

(Dalje prihodajta.)

Ivan Jontez: Zgodba o grešnici

Potem pa se je pojavil novi rešitelj v podobi provijantnega počastnika, kateremu se je zahotelo druga telesa mlade žene. Obljublji ji je kruha, moka, maati in drugih stvari, ki jih je imel v skladišču, ampak ona se ni podala tako hitro. Hotela je biti poštna, ostati zvesta možu. Ali pomanjkanje je kmalu oslabilo njeno voljo in ker se je zraven oglašila še mlada kri, je končno podlegla mamljivim besedam in sladkim objubam ter postala podčastnikova ljubica. In mož je držal svojo besedo: vsa ga ji je bil nanosil in glad je zbežal iz začrnele bajte.

A on je kmalu moral na krvavo bojišče, v vas so prišli drugi vojniki. In so se spet našli častniki in podčastniki, ki jim je lepa žena ugajala in ki so lahko plačevali njeno ljubezen s kruhom in denarjem. Njo je sicer včasih spekla zavest greha, ki pa jo je vselej hitro potolažila, češ, kaj more ona zato, če je tako. Živi ne morejo v zemljo in ker rok ne more prodati za kruh, mora pa telo prodajati. Kruh mora biti, pa če je cena še večja! Bolje je prodajati telo — ljubezni ni prodajala — kakor biti lačen in gledati otroke, kako počasi umirajo od lakote.

Tako je šlo skoro dve leti, dokler niso včasih zaznali za njen greh ter se začeli zgražati nad njo — mnogi pač zato, ker so s tem hoteli odvratiti pozornost sosedov od svojih lastnih pregreh — ter jeli kazati s prsti za njo, češ, vidite prelestnico, ki dela sramoto naši pošteni vasi — a kamenjem po nji!

In so padli po nji s kamenjem in batom, ki so ga bruhali iz svojih ust na njo, ki pa se je čutila nedolžno, ker je grešila predvsem zato, ker jo je pomanjkanje prisililo v to, ker ni mogla trpeti, da bi njena otroka stradala. Kruh prvi, potem šele kri. Sama je bila in nikogar nikjer, ki bi ji hotel pomagati. Mož pa v daljni Ameriki, odrezan od nje in otrok. Kaj je hotela? Poginuti? Ne, poginuti pa ni marala. In če jo bo tudi mož zato zavrgel, naj le stori tako, če je tudi on tako krivičen kot so drugi ljudje. Ni sama kriva.

Take misli so ji rojile v možganih, ko je kuhala večerjo ter ugibala, kam naj se obrne, kje naj povpraša za streho zase in za otroka.

Ali ji ne bodo povsod, kjer jo poznajo, zaprli vrat pred nosom? Mana se ni motila. Nihče je ni maral vzeti pod streho in dan selitve je bil že pred durmi. Ali naj gre z otroki na cesto? Drugam ni imela iti. Iz težke zadrege jo je rešil lovski čuvaj Miha, ki je šel v majhni a prijazni kočli kraj graščinskega gozda, ki ji je ponudil zavetje,

v katero se je zatekla mlada mati s svojimi otrokoma. To pa ljudem spet ni bilo všeč. Miha se jim je videl še mlad in krepak, čeprav je imel že stive lase in ker so vedeli, da ima njegova bajta samo dvoje prostora: vežo in eno izbo, ki mu je služila kot obednica in spalnica obenem, so takoj začeli namigovali, da ne bo šlo brez greha.

Začeli so ga nadlegovati, naj spodi Mano iz bajte, kar mož seveda ni hotel storiti. Potem so stvar obseli na farovski svon in debeli župnik je nekega dne sam stopil do Mihe ter ga skušal spraviti na "pravo pot". "Veš, Miha," je zaključil svojo pridigo, "tako ne more iti dalje. Saj ne mislim, da počenjata kaj slabega, ker vem, da si ti poštnjak, ampak ljudje se le preveč zgledujejo nad tem in se tudi pohujšujejo! Zato..."

"Kdor ni sam že ves pokvarjen in pohujšan, se ne bo pohujševal zaradi tega, ker sem vzpel pod streho ubogo ženo in njena otročiča, ki se jih je vsakdo branil vzeti pod streho!" mu je segel v besedo Miha, ki ga je svetohlinska pridiga razkačila da je kaj. "Ali mislite, da sem res tako grd, da bi zaradi tega umazanih jezikov pognal na cesto ubogo žensko z otrokoma! Samo zato, ker so jo razmere prisilile v greh! Ne, ne. Če drugi nimate srca za revo in njena malčka, ga imam pa jaz! Ona bo ostala pri meni, dokler bo hotela, pa če se vai na glavo postavilo! Sicer pa, kam naj pa

grede, če jim se jaz pokažem duri? Saj ga ni kmeta v naši fari, ki bi jih hotel vzeti pod svojo streho!" "Naj gre pa v drugo faro, kjer je ne poznajo!" je svetovali debeluhasti župnik. "Kak kmet se je bo že usmilil... Veš, Miha..."

"Vem zadosti, gospod župnik," ga je spet prekinil Miha, "in če hočete, da ostaneva prijatelja, potem molčite o temi! Rekel sem že, da je jaz ne bom gonil iz hiše in pri tem tudi obstanem! Zdaj tudi nima kam iti. Če pa se bo hotela seliti, bo to lahko storila spomladi, ko bo lažje. Ako pa ljudem to ni všeč, pa mene nič ne briga! Oni niso moji gospodarji, moj gospodar pa vse ve in je s tem zadovoljen. Njo pa naj ljudje pustijo v miru in naj rajši pred svojimi pragi malo počistijo, saj dela in umazanega bodo imeli dovolj! Le nikar se naj ne delajo tako dobre, ko so pa dosti slabši od Mane!"

In župnik je odšel domov alabe volje in godrnjal: "Da bi ga zlomek! Nič si ne da dopovedati... Seve, Mana je mlada in čedna, kakopak... Ni neumen, ta Miha..."

Potem je začel nadlegovati Miho še občinski sluga. Da so občinski očetje čuli pritožbe dobrih občanov, ki se silno zgražajo nad Mihovim početjem ter na minuli seji svečano sklenili, da mora pregrešna ženska s svojim zarodom na vsak način iz poštna podbreške občine, kateri jemlje dobro ime in jo spravlja v slabo luč pred bogom in ljudmi. Občinskemu slugi pa so poverili to važno misijo, da sporoči Mihi željo modrih in za blagor občanov vnetih občinskih očetov.

Miha se je zasmajal besedam sluga Blaža. "Hudica! — kaj so res znoreli vsi skupaj? Jaz da bi moral pognati Mašo iz hiše? Rad bi vedel, kdo me more prisiliti v to? Sivolasi bedaki v občinski hiši že ne! Naj kar lepo pozabijo! Miha ima samo enega gospodarja in ta je zadovoljen z njim, in s tem, kar dela."

Potem pa je poklical Blaža v vežo ter mu pokazal paslino, iz starih deak zbito postelj, rekoč: "Vidiš, Blaž, tule je moje ležišče, Mana in njena otroka pa spe v izbi. Da ne boš še ti mislil, kakor bedaki zlobni v vasi, da živim z njo kot v divjem zakonu... Zdaj pa pojdi in povej možakom, da te ne maram več sem k sebi po takih opravkih. Saj opravil bi tako ali tako nikoli nič! Zbogom!"

Tako so se nazadnje vai naveličali in nehali nadlegovati Miho zaradi Mane, ki je živela pod njegovim krovom. In življenje je šlo svojo pot. Miha je opravil svojo službo, Mana pa mu je gospodinjila. Razumeli so se prav dobro in Mihi je bilo tiste dni žal, da se ni oženil, ko je bil mlad, tako mu je ugajala sprememba, ki je prišla k njemu z Mano in živahnima otrokoma. Ampak ta kes je prišel precej prepozno, kajti Miha je že lezel proti sedmemu križu. Zlobni ljudje pa tega niso marali videti ter so zmerom še namigavali, češ, za greh se ni prestar. Kadar je kdo prinesel te govorce Mihi v ušesa, je le-ta navadno mirno odgovoril: "Saj jim ne morem zameriti. Sami so slabi in ker druge sodi po sebi, jim seveda ne gre v glavo, da sem vzal Mano z otrokoma pod svojo streho brez kakršnihkoli slabih namenov... Ne rečem, tudi hudobni so, ampak še bolj so neumni. Če bi

imeli le malo zdrave pameti, tedaj bi ne sumnjeli starca, ki je z eno nogo že v grobu, da preštevuje z mlado ženako. Tako pa — nu, saj ni vredno, da bi se branil takih bedastih sumnic! Naj le blebetajo. Se bodo že naveličali."

In se ni prav nič razburjal zaradi tega. Vojno divjanje je končno ponehalo in Mana je pisala možu v Ameriko dolgo pismo ter mu povedala vse, kar jo je doletelo tekom vojnih let. In nekega poznojesenskega dne je dobila odgovor. S strahom je začela prebrati z okorno roko napisano pismo, ki ji je imelo po njenem mnenju prineseti trdo in strogo obsodbo, saj je reva mislila, da jo bo njen Janez sodil prav tako kot so jo sodili podbreški farani. Pa ni bilo tako hudo.

Da je bil zelo vesel njenega pisma, ji je pisal. Posebno že, ker je nekaj dni popreje prejel dvoje pisem od neznanih oseb iz Podbrega, v katerih so jo očrnilo do akrajnosti. Da se je prodajala vojnikom in da je Mihovala priležnica. Njega je to hudo razjarilo in že ji je hotel pisati ostro pismo ter ji povedati, da je ne mara več videti, a se je pravočasno premislil, češ, kdo ve, če je kaj resnice na tem, če ni vse skup le zlobno obrekovanje. In je sklenil počakati njenega pisma, da vidi, kaj poreče ona sama. Da ga je njena izpoved isprva razburila, ko pa se je skušal zviševati v njen takratni položaj, pa je prišel do zaključka, da drugače akoro ni mogla storiti in da prav za prav ni nikakršna grešnica. Saj si ni mogla pomagati. Zato ji je on vse odpustil. Posebno še, ker tudi on ni — stradal medtem, ko je bila ona daleč proč od njega... Kri je kri in je ne ukrotijo lepe besede... In kar sebi lahko odpusti, mora odpustiti tudi nji, saj je ona tudi človek. In tako dalje.

Končno pa ji je sporočil, da je med vojno dobro služil, si prihranil precej denarja in da zdaj želi, da bi se ona čimprej pripravila za pot v Ameriko. On da jedva čaka, da spet vidi njo in otročiča. Manine oči so se ovlažile in iz pra se ji je izvil vzdih olajšanja. "Saj le ni tako slab kakor sem se bala, da bo! Se zmerom je moj Janez in rad me ima kljub vsemu." Potem pa je žarečih lic in oči

DOBRA RESTAVRACIJA
Rojaki obiščite mojo restavracijo, fina domača hrana, točna postrežba. Košilo ali večerja se servira vsak šč, cena je 95c in 45 centov za obed. Se priporočamo.

LITTLE MAE'S RESTAURANT
3216 W. 26th St., Chicago, Ill.

NAZNAVNILO
iz upravnistva lista Prosveta
Naznanja se, da je cena oglaševanja na sredini lista Prosveta v dnevniku, druga človekova sredina lista je lahko prejšja. Te velja za člana, druživa in druge posameznike.
Najnižja cena za palec prestora v dnevniku prvotno sredina lista je 50c; v sredini lista pa \$1.00 za enkratno priobčitev. Za oglaševanje računamo po velikosti prostora. Kadar pošljete oglaševalce vselej, kateri dan želijo, da se vaš oglaševalec prikaže in koliko sameravate postrežili.
Vselej pošljite točno in ob pravem času, ako želite dosti dobro postrežbo. Prosimo vas, da se upoštevate.

Philip Godea, upravitelj.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenakem, hrvatskem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vas pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerni, unijaško delo prve vrste.

Enite po informacije na naslovi

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawrence Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREBNA POJASNILA

Nikar biti vznemirjeni

Severov Esko odpravi muho, osebno, arheico koše, odpravi luske in pusti kožo gladno in zdravo. Zanesljivo je 50 let. V lekarnah, Vozroc EASTONJ, PHITte na W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Ia. Rabite Severove luske ali na prijazno bala.

SEVEROV ESKO

NAZNAVNILO
Družtvamim tajnikom in tečajem se tem potom naznanja, da smo namenili vse spremembe našim članom in članic, naslove novih članov in članic, naslove odstopil, in njih in izobčenih članov upravnistva Prosveta, da se lahko točno vradi njih za polljanje lista Prosveta. In ne in naslove, katere pošljete glasovno tajniku, ostanejo tam v arhivu in jih upravnistvo ne dobi. Tudi je zelo važno, da vselej pošljete na listi zato pripravljene listine, v naslove upravnistva Prosveta pošljete. Pri vsaki spremembi naslove in v vselej omeni stari in novi naslove. Upravnistvo siljudno apelira, da vsi člani tajniki in tajnice se upravnistva tajniki in tajnice se upravnistva Philip Godea, upravitelj.